

Zugot (páry), dvojice židovských mudrců, kteří předávali ústní tóru a smichu.

„Moše přijal Zákon na Sinaji a předal ho Jozuovi, Jozue stařešinům a ti zase prorokům, proroci ho předali členům Velkého shromáždění a ti vyslovili tři pravidla buďte prozíraví v soudu, pozůstavte dostatek žáků a učiňte plot vůkol Zákona.

Šimjon Spravedlivý byl poslední z (členů) Velkého shromáždění, ten pravil: Vesmíry spočívají na třech skutečnostech: na Zákonu, na modlitbě a na gmilus.

Antigonos ze Sicho přijal od Šimjona Spravedlivého a učival: Nebuďte jako slouhové, kteří slouží svému pánu **v očekávání odměny** nýbrž jako služebníci, sloužící bez úplaty a **bázeň Nebes** budiž ve vás.

Hilel a Šamaj přijali od předešlých a učivali:

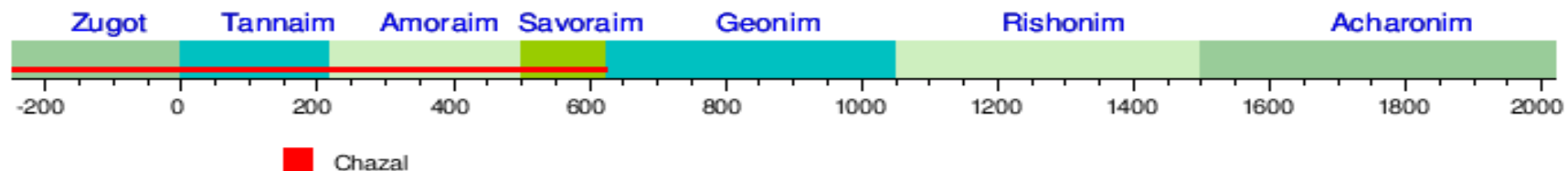
Hilel: Budiž jedním z učedníků Aharonových, miluj pokoj a následuj ho, miluj také i *všechna* stvoření (**ohav šalom ve-rodef šalom**, ohav et-brijos) a přibližuj je k Zákonu.

Šamaj učil: Učiň si Zákon trvalým zaměstnáním, málo mluv a o to více konej a přijímej každého přívětivou tváří.“

Více zde: <https://talmud.webnode.cz/seder-nezikin/sanhedrin/a90a-91a/>

Mišna: „Celý Izrael má podíl na světě příštím, neboť je psáno: A tvůj lid, všichni spravedliví navěky zdědí zemi, výhonek mé sadby, dílo mé ruky k oslavě! A následující nemají podíl na světě příštím: Ten, kdo říká, že zmrtvýchvstání není z Tóry; [ten, kdo říká], že Tóra nepochází z Nebes; a epikurejci. R. Akiva říká: „Rovněž ten, kdo čte nekanonické knihy, a ten, kdo šeptá [zaříkání] nad poraněním a říká: Všechny nemoci, které jsem vložil na Egyptany, nevložím na tebe! Neboť já jsem Pán, tvůj Uzdravovatel!“ Aba Ša'ul říká: „Rovněž ten, kdo vyslovuje [Boží] Jméno doslovně.“

Gemara: „A kvůli čemu [taková přísnost]? – Tana [učí:] „Jelikož popírá zmrtvýchvstání, nebude mít podíl na zmrtvýchvstání, protože veškerá opatření Svatého, budiž požehnán, jsou vetou za vetu.“ Neboť r. Šmu'el bar Nachmani řekl: „R. Jonatan pravil: Odkud víme, že veškerá opatření Svatého, budiž požehnán, jsou vetou za vetu? Neboť je psáno: A řekl Elíša: „Slyšte slovo Hospodinovo. Toto praví Hospodin: ‚Zítřka v tuto dobu bude v samařské bráně míra bílé mouky za šekel a dvě míry ječmene budou za šekel.“ (2K 7,1) A dále je psáno: Nato odpověděl štítonoš, o jehož ruku se král opíral, muži Božímu: „I kdyby Hospodin otevřel nebeské propustě, jakpak se toto slovo uskuteční?“ Prorok řekl: „Hle, uvidíš to na vlastní oči, ale jíst z toho nebudeš.“ (2K 7,2)

- „Velký sanhedrin se skládal ze 71 soudců a menší sanhedrin se skládal z dvaceti tří. Odkud odvozujeme, že velký sanhedrin musí mít sedmdesát jedna? [Num. 11, 16]: „Hospodin Mojžíšovi odvětil: „Shromažď mi sedmdesát mužů z izraelských starších, o nichž víš, že jsou staršími a správci v lidu. Vezmi je ke stanu setkávání, ať se tam postaví s tebou.“ A přidejte Mojžíše, který byl jejich hlavou, tedy sedmdesát jedna.“ Mišna, Sanhedrin, 2a
- V Javné zůstal sanhedrin a rabínská škola do vzpoury Bar Kochby v 135; pak byla škola zničena. Útočištěm rabínů se stala Uša v Galileji. Roku 166 sanhedrin se odstěhoval do Tiberiady. Římané uznali nasiho (předsedu, řec. patriarcha, lat. prefectus) jako vůdce všech Židů v říši a požadovali, aby mu všichni Židé platili daň za udržování tohoto významného úřadu. Patriarcha byl zákonodárce i soudce. Uznala ho i židovská obec v Babylonii.
- Podle rabínského judaismu představuje Ústní Tóra zákony a právní výklady, které nebyly zaznamenané v Pěti knihách Mojžíšových, „psané Tóře.“
- Tannaim (aram. „učitelé“): Vztahuje se na mudrce, kteří žili v Izraeli až do roku 220 n.l. Kromě Mišny jejich spisy byly uchovány také v midraších. Klíčové postavy tannaim zahrnují Hilela Staršího, prvního rabína Jóchanana ben Zakkaje, rabína Akivu a Judu ha-Nasiho.
- Rabbi (heb. „pán, učitel“) od prvního století titul udělený učedníkům mudrců, kteří byli vysvěceni (smicha) staršími ze Země Izraelské, kteří byli vysvěceni samotným sanhedrinem a dostali od něho pravomoc vykládat halachu a soudit. Formální vysvěcení definitivně mizí v roce 425 v návaznosti na opatření přijatá Theodosiem II.

Mišna

- Zeraim („Semena“), modlitby a požehnání, desátky a zemědělské zákony (11 pojednání)
- Moed („svátky“), (12 pojednání)
- Našim („ženy“), manželství a rozvodové smlouvy, některé formy přísahy a nazírská práva
- Nezikin („škody“), o občanském a trestním právu, fungování soudů a smlouvách (10 pojednání)
- Kodašim („svátosti“) se týká obětních obřadů, chrámu a zákonů o dietě (11 pojednání)
- Tohorot („očistění“), o zákonech čistoty a nečistoty, včetně nečistoty mrtvol, zákony o čistotě potravin, zákony o pohlavní a tělesné čistotě (12 pojednání)

- **Exodus 20:13 Nezabiješ (nezavraždíš)** - Opodstatněné zabíjení: **trest smrti** byl za vraždu, falešné svědectví, cizoložství vdané ženy, modlářství, styk se zvířetem, neúcta k rodičům, věštění, homosexualita, falešný prorok, **ve válce, obrana**
- „Rabín Jochanan říká o různých kategoriích války: Válka, kterou vyhlásují rabíni, je stejná jako válka, která je mitzvou, o které mluví rabín Jehuda, a **válka, která je mitzvou vyhlášenou rabínem, je stejná jako povinná válka. Proto rabín Jehuda uvádí, že války, které rabíni nazývají nepovinné, mají být viděny jako povinné války.**“ Sotah 44b
- „Rava řekl: Všichni souhlasí, že **války**, které vedl **Jozue**, aby dobyl Eretz Yisrael, jsou **povinné**. Všichni souhlasí, že Války vedené Domem **krále** Davida kvůli územní expanzi, byly **nepovinné války**. Když nesouhlasí, jsou to **preventivní války**, které jsou vedeny k redukci pohanů, aby nepřišli a nevedli válku proti nám. Jeden mudrc, rabín Jehuda, nazval tento typ války mitzvou a jiný rabín to nazval nepovinnou válkou. **Mezi těmito názory je praktický rozdíl: Ten, kdo se zabývá jednou mitzvou, je osvobozen od provádění jiné mitzvy. Podle rabína Jehudy je boj v tomto druhu války osvobozen od provádění jiné mitzvy.** Sotah 44b
- „Stejně tak, jak je zakázáno, aby žena nosila určité věci (ozdoby), které jsou pro ženu jedinečné na veřejnost, říkali mudrci, že **muž nemůže chodit o šabat s mečem, ani s lukem ani se štítem [teris], ani s allou, ani s kopím**. A pokud nevědomky vyšel s jednou z těchto zbraní na veřejnost, má přinést oběť za hřích. Rabín Eliezer říká: Tyto zbraně jsou pro něj ozdobou; stejně jako je muži dovoleno jít s jinými ozdobami, je mu povoleno jít ven se zbraněmi. A rabíni říkají: **Jsou trestuhodné a v budoucnu budou odstraněny, jak je psáno: „I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji.**“ (Iz 2:4).“ Šabbat 63a
- „Kmen, falešný prorok a velekněz může být souzen pouze sanhedrinem o sedmdesáti jedna členech. **[Král] může vést [lidi] k nepovinné válce se souhlasem sanhedrinu o sedmdesáti jedna členech.**“ Sanhedrin 2a
- „**Z tohoto důvodu byl člověk stvořen sám, aby vás naučil, že každý, kdo zničí jedinou duši Izraele, je vinen, jako by zničil celý svět;** a kdokoli zachovává jedinou duši Izraele, Písmo mu připisuje [zásluhy], jako by zachoval celý svět. Kromě toho, [byl stvořen sám] pro mír mezi lidmi, aby člověk neřekl svému bližnímu: „Můj otec byl větší než tvůj.“ Sanhedrin 37a
- Mišna dále učí, že se člověk nesmí vyhýbat pohanům, protože jsou podezřelí z krveprolití. **Mudrci učili: Žid, který se setká s pohanem na cestě a pokračuje ve svých cestách s ním, by měl nasměrovat pohana ke své pravici, aby dominantní ruka Žida byla blíže k pohanovi, což mu umožní bránit se před možným útokem.** Avodah Zarah 25b
- Řekl pak Raba: Kdyby řekl pohan Židovi: Posekej pro dobytek trávu v sobotu, jinak tě zabiju, musí se nechat raději zabít, než aby ji posekal. Proč? - **Protože jeho záměrem je přinutit ho, aby porušil své náboženství.** Sanhedrin 74a-b.
- Rab Juda řekl: Jestliže cizinci obléhali města Izraele, nebylo dovoleno znesvěcení soboty. To se však vztahuje pouze na to, pokud přišli kvůli majetku, ale **pokud přišli s úmyslem vzít život lidem, je dovoleno znesvětit soboty.** Eruvin 45a

Amoraim 200 - 500 n. l., Amora אמורא,

- Gemara; גמרא ,aramejsky gamar- dokončení
- **Gemara interpretuje Mišnu**
- **Interpretace Mišny probíhala v tehdejších dvou hlavních centrech židovského učení, Galileji (hlavně Tiberias a Caesarea) a Babylonii. (Nehardea, Nisibis, Pumbedita a Sura) Slovo „amora“ znamená „interpret“ a aplikace tohoto termínu na tyto učence pravděpodobně znamená jejich práci při interpretaci a odvozování halachy z Mišny.**
- ekvivalentní titul pro babylonské Amoraim je „rav“
- Abba Arika (z. 247 n. l.), známý jako Rav, poslední *tanna*, první *amora*. Žák Judy ha - Nasiho. Přišel z Izraele do Babylonie (219 n. l.). Založil v Suře studium Mišny a to vedlo ke vzniku Talmudu.
- <https://talmud.webnode.cz/seder-nasim/gitin/a55b-56b/>
- **Gemara:** [[Ve městě] žili jistí lotři. Rabíni jim řekli: „Vyjděme ven a usmiřme se s [Římany]!“ Oni je však nenechali a řekli jim: „Vyjděme ven a bojujeme s nimi!“ Rabíni jim řekli: „Nebudete mít úspěch.“ [Lotři] se sebrali, spálili ta skladiště pšenice a ječmene a začal hladomor. **R. Jochanan** mu řekl: „Vymysli pro mě nějaký plán, abych mohl opustit [město]! Možná něco málo zachráním!“ [Aba Sikra] mu řekl: „Předstírej, že jsi nemocen, ať se na tebe všichni chodí vyptávat! „Když [r. Jochanan] dorazil tam [k Římanům], řekl: „Mír s tebou, králi! Mír s tebou, králi!“ **[Vespasián]** mu řekl: „Jsi vinen dvěma tresty smrti. Za první proto, že nejsem král, ale ty mne nazýváš králem. A za druhé, i kdybych králem byl, proč jsi přede mnou až dosud nepředstoupil?“ Mezitím k němu dorazil posel z Říma a řekl mu: „Vstávej, neboť císař zemřel a římský urození se rozhodli postavit tě do čela [říše]!“**[Vespasián]** mu řekl: „Teď musím odejít [do Říma] a pošlu někoho jiného. Ale můžeš si ode mne něco přát!“ [R. Jochanan] mu řekl: „**Dej mi Javné s jeho moudrymi,[rodový] řetěz rabana Gamli'ela** a lékaře k vyléčení rabiho Cadoka!“ Rav Josef o něm citoval (a někteří uvádějí, že to byl rabi Akiva): „[Stojí psáno:] Obrací moudré zpět a jejich poznání ohlupuje. Měl mu říci: ‚Nech [Židy] tentokrát vyváznout!‘ [R. Jochanan] se však domníval, že tak mnoho by asi nedocílil a pak by nemohl zachránit ani takhle málo.“
- **Mišna + Gemara + další výklady = Talmud**

Midraš (rabínův výklad)

- *Bešalach* („Když farao lid *propustil*“) je šestnáctá paraša v ročním židovském cyklu čtení Tóry a čtvrté čtení z knihy Exodus. Zahrnuje verše Exodus 13:17–17:16. Vznik midraše Mechilty se klade do doby rabína Akivy (z. 135 n. l.).
- Mechilta of Rabbi Yishmael, Tractate Shirah Beshalach, Section 4, 1 a 4
- Exodus 15:3 „Hospodin je bojovný rek; Hospodin je jeho jméno.“
- „Proč je to řečeno? Z tohoto důvodu. U moře se jim jevil jako mocný hrdina, proto se říká: „Hospodin je bojovný rek.“ Na Sinaji se jim jevil jako starý muž plný milosrdenství, proto se říká: „(Mojžíš, Áron, Nádab, Abíhú a sedmdesát izraelských starších) Uviděli Boha Izraele“ (Ex 24:10). A v době, kdy byli zachráněni, co se říká? Pod jeho nohama bylo cosi jako průzračný safír, jako čisté nebe.(Ex 24:10).“
- „Hospodin je bojovný rek, Hospodin je jeho jméno. Hospodin je bojovný rek, protože bojuje proti Egypťanům. Hospodin je jeho jméno v tom, že má slitování nad svými stvořeními, neboť je řečeno: Ex 34:6 „Když Hospodin kolem něho přecházel, Mojžíš zavolal: "Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný,“
- Otázky k diskusi: „Proč je verš Exodus 15:3 důležitý pro prokázání, že neexistují dvě síly? Jaký aspekt Exodu 15:3 tento midraš zdůrazňuje? Midraš 1, Mechilta přináší verš Ex 24:10, aby rozšířil naše chápání Exodu 15:3. Co mají vybrané verše společné?“

Císař odpadlík (361-363) a církevní učenci

- **Eusebios, Život Konstantina, III, 5**
- „Na tomto setkání byla projednána otázka týkající se nejsvětějšího dne Velikonoc a byla vyřešena sjednoceným soudem všech přítomných, aby tento svátek byl uchováván všemi a na každém místě v jeden a tentýž den. Tento svátek, od něhož datujeme naše naděje na nesmrtelnost, by měl být slaven bez rozdílu všemi stejně, podle jednoho daného řádu a uspořádání. A v první řadě se zdálo, že není užitečné, abychom při oslavě tohoto nejsvětějšího svátku měli následovat praxi Židů, kteří bezohledně poskvřují své ruce obrovským hříchem, a proto jsou zaslouženě zasaženi slepotou duše.“
- **Ammianus Marcellinus: Rerum gestarum libri XXIII, 1, 3.**
- „Julianus si pomyslel, že by měl znovu postavit v extravagantním nákladu pyšný chrám v Jeruzalémě a tento úkol dal Alypioví. Alypius energicky usiloval o práci a byl podporován guvernérem provincie; když však náhle ohromné ohnivé koule vybuchly v blízkosti základů, popálení dělníci se nemohli dále přiblížit: pak [Alypius] pokus vzdal.“
- **Julianus: Contra Galileos, 106**
- „Ale od počátku se Bůh staral pouze o Židy a je si vybral jako svůj díl, to jasně prosazoval nejen Mojžíš a Ježíš, ale také Pavel. Jestliže je Bůh všech i nás, proč nás zanedbával? Proto je přirozené myslet si, že Bůh Židů nebyl stvořitelem celého vesmíru, ale spíše, jak jsem řekl dřív, je omezen, jeho říše má hranice, musíme ho pojímat jako jednoho z davu jiných bohů. Naši spisovatelé říkají, že stvořitelem je společný otec a král všech věcí, ale že ostatní funkce byly přiděleny národním bohům a bohům, kteří chrání města.“
- **Augustinus Aurelius (354-430): O Boží obci, XVIII, 46**
- „Dějiny židovského národa od znovupostavení chrámu až po narození Ježíšovo jsou řetězem utrpení a potupy. Židé byli roztroušeni po celém světě se svým Písmem, a proto mohly velmi dobře sloužit církvi a křesťanství jako svědci zaslíbeného Krista. I v jiných národech byli osvícení lidé s prorockým duchem, ale jejich předpovědi o Kristu nejsou dost jasně a jisté, ale nejsou ani potřebné vedle proroctví Starého zákona. Proroctví o kráse nového chrámu, který má být hezčí než starý, platí o církvi, ale splní se pouze v den posvěcení, t. j. v den soudu, neboť v této církvi jsou dobří i špatní.“
- **Jan Zlatoústý (Chrysostomos) (344/354-407): Proti židokřesťanům, V, 7**
- „Žid však odmítá přijmout svědectví, které vydal Kristus. Co říká Žid? "Ten muž, který to řekl, je můj nepřítel. Ukřižoval jsem ho. Tak jak mám přijmout jeho svědectví?" Ale tohle je zázrak. Židé ho ukřižovali. Když však zemřel na kříži, zničil jejich město. Tehdy rozptýlil jejich lidi; pak rozptýlil ten národ po celé zemi. Tímto způsobem nás učí, že je vzkříšen, živý a v nebi.“
- **VIII, 9**
- „Nebojíte se Boha? Potom alespoň mějte strach ze Židů. Vyhlašujete, že jste křesťané, ale spěcháte do synagog. Nevědomujete si, jak se vám posmívají? I když to nečiní otevřeně, nechápete, že to dělají hluboko v jejich srdcích?“

Codex theodosianus, rok 438

- 313/16.2.1 Křesťané jsou osvobozeni od povinnosti vybírat daně a jiných veřejných povinností.
- R. 318/16.8.1 Židům a jejich starším a jejich patriarchům chceme oznámit, že pokud se po přijetí tohoto zákona někdo z nich odváží zaútočit kameny nebo jiným projevem hněvu proti tomu, kdo uprchl ze své nebezpečné sekty a připoutal se k uctívání Boha [křesťanství], musí být rychle upálen se všemi svými spolupachateli.
- 320/16.2.10 Osvobození od placení daní a muner jsou poskytovány duchovním, stejně jako jejich manželkám, dětem a akolytům.
- 321/16.8.3 Židé mohou obdržet munera curiales – curiálové v městských radách (curiích).
- 331/16.8.4 (Presbyteroi) Hieroi, archisynagogoi, otcové synagog a zbytek, který řídí synagogu (shromáždění), budou osvobozeni (imunní) od munera corporalia (manuální veřejná služba, př. v dolech)
- 339/16.9.2 Žid ať nevlastní křesťanské otroky. Jestliže Žid neváhá koupit otroky - ty, kteří jsou členy víry, která je hodná respektu (křesťanství), pak jsou všichni tito otroci, kteří se nacházejí v jeho držení, okamžitě odstraněni. Jestliže někdo z Židů zakoupil otroka jiné sekty nebo národa, ten otrok bude okamžitě přisvojen císařskou pokladnicí. Kdyby Žid obřezal otroka, kterého koupil, nebude pokutován jen za škodu způsobenou tomuto otrokovi, ale také dostane trest smrti.
- 346/16.10.4 Pohanské chrámy mají být uzavřeny, přístup k nim je odepřen a porušovatelé práva mohou čelit trestu smrti.
- 381/16.5.6 Všichni lidé ať věří v Boha v pojetí Nejsvětější Trojice, jak učil svatý Petr, a ať se nazývají katoličtí křesťané.
- 381/16.5.6 Heretici jsou definováni jako ti, kteří nedodrží Níkájskou víru. Jejich učení je zakázáno. Definice trojice pomocí ousiá (substantio), je ustaveno.
- 388/3.7.2 Žádný Žid si nevezme křesťanskou ženu za manželku a ani křesťan si nevezme Židovku. Bude-li to někdo činit, bude obviněn z cizoložství.

- 393/16.8.9 Je dostatečně prokázáno, že sekta Židů není zákonem zakázána. Proto jsme vážně znepokojeni, že jejich shromáždění bylo na určitých místech zakázáno. Žádná právní úprava nesmí zakazovat judaismus, a to ani ve jménu křesťanství.
- 396/10.10.14 Jakákoli privilegia, které dávný zákon poskytuje pohanským kněžím a vůdcům, se ruší.
- 397/16.8.12 Židé nesmí být uráženi; místodržitelé musí být informováni o těchto incidentech
- 397/16.8.13 Ať jsou [židovští kněží] osvobozeni i od munera curiales.
- 399/16.8.14 Poplatky shromážděné archisynagogy a presbytery, mají být zaslány do císařské pokladny.
- 399/16.8.16 Židům a Samaritánům není dovoleno sloužit v císařské službě.
- 412/16.8.20.1 Židovské slavení soboty nesmí být rušeno.
- 412/16.8.21 Židé nesmí být pronásledováni za své náboženství nebo jim být zabavován majetek bez příčiny.
- 415/16.8.22 Čestný prefekt Židů Gamaliel VI. (370–425) bude zbaven hodnosti a nesmí budovat synagogy ani ustanovovat soudce mezi křesťany. (do r. 135 byli v čele Židů římsští místodržící)
- 418/16.8.24 Židé nesmí sloužit v císařských službách. Židé, kteří již složili přísahu jako agentes in rebus či palatini, mohou zůstat. Ti, kteří jsou ve vojenské službě, musí být propuštěni. Dovolujeme Židům sloužit v munera curiales a stát se advokáty.
- 423/16.8.25 Židovské synagogy (stavba) nesmí být bezohledně vypalovány. Pokud k takovému incidentu dojde, budou nahrazeny. Nesmí se však stavět nové synagogy a ty stávající se nesmí zlepšovat. K těmto věcem přidáváme, že ten, kdo zavádí otroka nebo svobodného proti jeho vůli od služby křesťanského náboženství do služby odporné sektě, má být potrestán ztrátou majetku a života. Žid, který přivede někoho k judaismu, ztrácí život a majetek.
- 423/16.8.26 Židé jsou chráněni před útoky lidí, kteří jednají ve jménu křesťanství. Židé stále nemohou obřezávat křesťany.
- 429/16.8.29 Coronarium aurum (poplatek placený císaři) se vybírá od patriarchů synagog (shromáždění). Nov. Theod. (438):
- 3.2 Žádný Žid nezíská žádné pocty nebo úřady, nikdo z nich nebude mít k dispozici občanské povinnosti, ani nebude plnit povinnosti defensora. Věříme, že je hanebné, že by tyto osoby nepřátelské římským zákonům, měly být považované za vykonavatele našich zákonů nad křesťanstvím. 3.6 Munera personalia (duševní veřejná služba) však může být vyžadována. 3.7 Židovské právo má být dodržováno pouze mezi Židy.

Codex Iustinianus, rok 529

- Heretici jsou všichni, kteří nepatří ke katolické víře včetně Židů. Nemají zastávat žádný úřad.
- Když mezi křesťany a Židy vznikne jakýkoli spor, nebudou o něm rozhodovat náčelníci Židů, ale obyčejní soudci.
- Nařizujeme, aby se při ortodoxních soudních sporech nedostalo svědectví heretikům, ani těm, kteří dodržují židovskou pověru, pokud jsou jedna nebo obě strany sporu ortodoxní.
- Heretikům nebo Židům udělujeme svolení, aby, když mezi sebou mají soudní spor, představili svědky způsobilé svědčit.
- Pokud by se někdo, kdo se vzdal uctívané křesťanské víry, měl stát Židem a připojit se k jejich svátostným shromážděním, nařizujeme, aby po prokázání obvinění byl jeho majetek zabaven státní pokladnou.
- Obzvláště směřujeme ty, kdo jsou skutečně křesťany, nebo se říká, že jsou takoví, aby nepředpokládali, že použijí násilí proti Židům nebo pohanům, kteří žijí podle zákona, a nepokoušejí se způsobovat potíže, ani neprovádějí žádné nezákonné činy.“
- Novella 146 O Židech:
- Nařizujeme, že kdekoli je hebrejské shromáždění, ti, kteří si to přejí, mohou ve svých synagogách číst posvátné knihy těm, kteří jsou přítomni v řečtině, nebo dokonce v latině, nebo v jiném jazyce. Proto budou v první řadě používat Aquilu, i když nebyl z jejich lidu a jeho překlad se nepatrně liší od překladu Septuaginty. Ale Mišna, nebo jak ji nazývají druhou tradicí, zcela zakazujeme. Neboť není součástí posvátných knih, ani není předávána božskou inspirací skrze proroky, nýbrž je to práce člověka, která mluví pouze o pozemských věcech a nemá v sobě božské.

Stránka Talmudu/Studium Talmudu

Ein Mishpat / Ner Mitzvah
Compiled cross-references to the major halakhic codes and texts.

OTHER COMMENTARIES
The printers of the Vilna Talmud printed several newly discovered commentaries in the outer margins of their edition. These included some of the most important of the early medieval works. Towards this end, scholars were sent to European libraries (including that of the Vatican in Rome) in order to copy out these lost treasures of Jewish religious literature. Since none of these commentaries covered the full text of the Talmud, different ones were printed with the individual tractates.

Page #   **Sedarim (Order): Masekhtot (Tractate)**

THE TOSAFISTS
12th-13th century CE commentaries. Tosafists traveled roughly to "additions" or "supplements." Likely fearing they saw themselves as supplements to Rashi's commentary. These commentaries include writers such as Rabbi Jacob Ben Meir, the Rambam, R. Isaac of Corbeil, R. Tahama of Sens, and R. Meir of Rotenburg. Unlike Rashi's style, which often comments and summarizes in an attempt to explain the Talmudic text, the Tosafists tend to focus on specific issues within the Talmud and have not endeavored to reconcile these contradictions.

RASHI'S COMMENTARY
Rashi's commentary is dated to about 1040-1105 CE. Typically Rashi's commentary is placed on the inside of a page, against the binding. Rashi's commentary covers almost all of the tractates of the Babylonian Talmud. It is printed in "Rashi's script" a form of Hebrew font style which is traditionally used for commentaries.

MESORET HA-SHA"SS
Added in the 16th c. CE, a compilation of cross-references showing where quotes are repeated in the Talmud and texts can be referenced.

KEY

HEADING
MISHNAH
Compiled ~200-220 CE by R. Judah Ha-Nasi codifying the Halakha (law) up until his time. It is written in Mishnaic Hebrew - a collection of legal rulings & opinions of biblical law by scholars known as Tannaim. It is divided into six sedarim (orders), with each order having 7-12 subsections known as masekhtot/tractates.

GEMARA
Written in Aramaic, not Hebrew. There are two versions of Gemara: the first is composed by scholars known as the Amoraim; the second is written in Eastern Aramaic in Babylonia (425-500-CE). The smallest unit of Gemara is known as a "sugya" (pl. sugyot). Talmud is composed of Mishnah followed by sugyot analyzing it.

GLOSSES
"Recent printings of the Talmud have incorporated additional short comments (glosses) by various Rabbis who lived during last few centuries. Most of these glosses are emendations to the text, while others contain useful (or cryptic) cross-references."

THE TOSAFISTS emphasize French and German traditions. "The dialectical give-and-take of a Tosafot discussion has a typical structure: The objections and difficulties are introduced with the formula "Ve'im tomar" ["And if you should say..."], and the solution with "Yesh lomar" ["It can be said..."]"

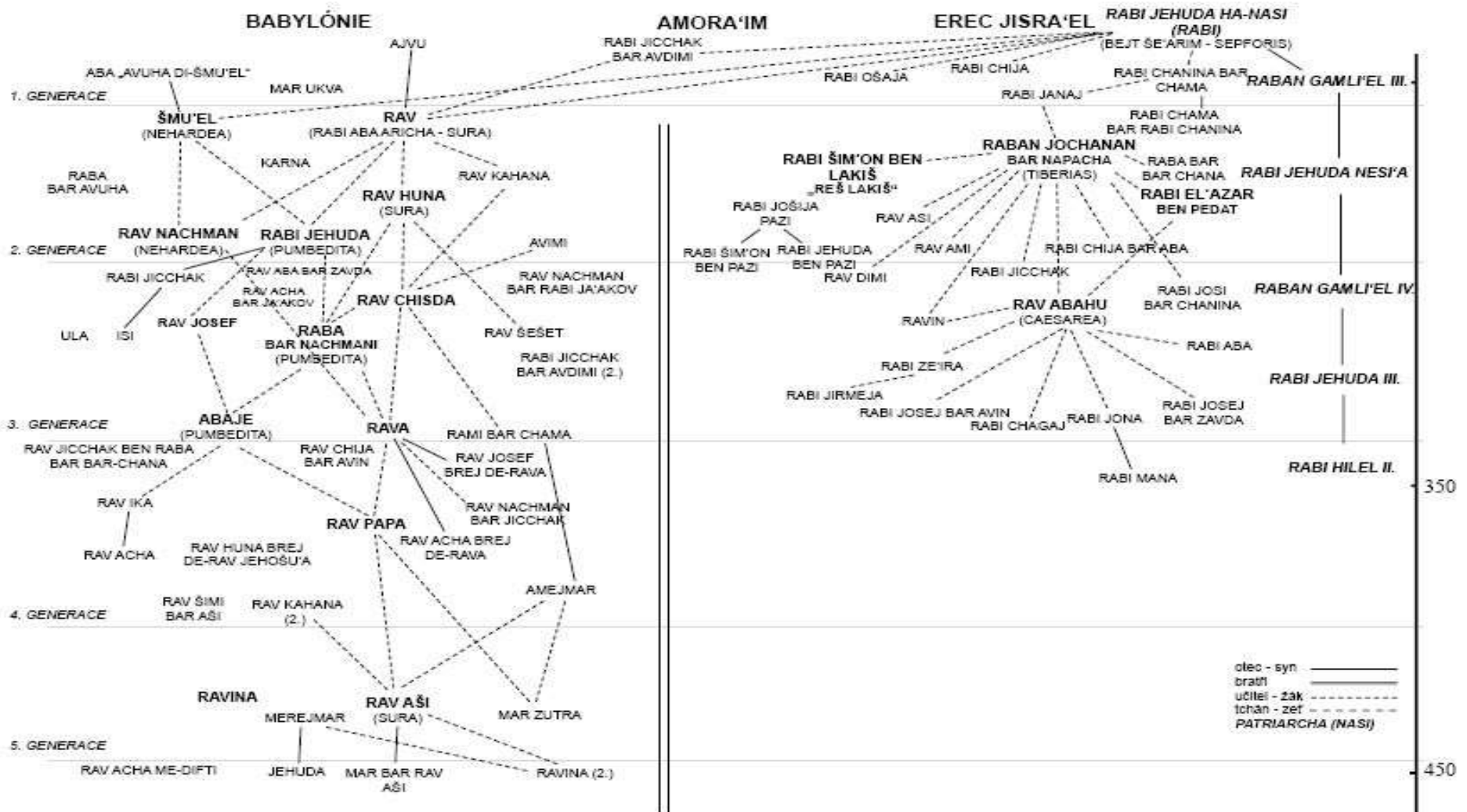
"The additional commentaries include the following: Rabbenu Hananel, Sefer Ha-Mafteah (R. Nissim Ben Jacob, Tosafot Yeshanim, Rabbenu Gershom (Mainz Commentary), Tosefot Ri"D, Shittah Mequbbetzet"

R. AQIVA EGER
ANONYMOUS COMMENTARY & PRINTER'S ADDITIONS

Amoraité

Synagógy (συναγωγή) z 1. st. n. l. – Kafarnaum, její rekonstrukce, Magdala, Ostia

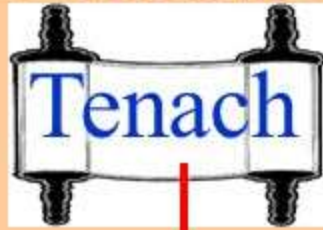
Halachah

Jewish Law
(Legal tradition)

Oral Tradition

Oral Tradition

Written Tradition

Neviim Ketuvim Torah

Mishnah Gemara

Aggadah
Story telling
(non-legal tradition)